

Ocalimy Świat!

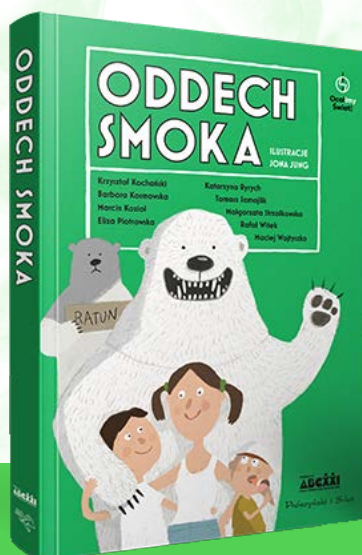
Ekoprogram z charakterem
dla uczniów szkół podstawowych

Scenariusz dla klasy III

na podstawie opowiadania
opowiadania Katarzyny Ryrych

„Bzyku”

z tomu

Temat ..... Uratujmy pszczoły

Wartości moralne do omówienia ..... szacunek i życzliwość

Czas realizacji ..... 3-4 godziny lekcyjne

Scenariusz dla klasy III

na podstawie opowiadania Katarzyny Ryrych „Bzyku” z tomu „Oddech smoka”

MATERIAŁY EDUKACYJNE

- ✓ zbiór opowiadań „Oddech smoka”; opracowanie wartości na końcu zbioru
- ✓ poradnik „Z dzieckiem w świat wartości” Ireny Koźmińskiej i Elżbiety Olszewskiej
- ✓ rekomendacja: książka Piotra Sochy pt. „Pszczoły”

POMOCE I MATERIAŁY

- ✓ komputer, tablica/ekran/flipchart, patyczki bambusowe, cyrkle, linijki
- ✓ kartki do rysowania
- ✓ sznurek, butelka plastikowa 1,5 l z odciętymi końcami (jak w filmie pod linkiem: <https://www.youtube.com/watch?v=S6OwWqKZ0PA>)

CO WARTO ZROBIĆ WCZEŚNIEJ?

- ➔ Przeczytaj opowiadanie „Bzyku”
- ➔ Zapoznaj się z opracowaniem na temat wartości moralnych zamieszczonym na końcu zbioru „Oddech smoka”, zwłaszcza z opisami uczciwości i wolności;
- ➔ Przeczytaj rozdział nt. szacunku w poradniku „Z dzieckiem w świat wartości” i zapoznaj się ze sposobami objaśniania dzieciom istoty tej podstawowej wartości moralnej;
- ➔ Zapoznaj się z bogatą w informacje książką obrazkową Piotra Sochy pt. „Pszczoły”
- ➔ Poproś rodziców z trójki klasowej o zakupienie dla klasy sznurka i patyczków bambusowych (do kupienia w każdym ogrodniczym sklepie, koszt ok. 9 zł za 2 m, do pocięcia na odcinki o długości 13 cm)
- ➔ Przygotuj ww. pomoce oraz butelkę plastikową 1.5l z odciętymi końcami (jak w filmie: <https://www.youtube.com/watch?v=S6OwWqKZ0PA>)
- ➔ Poproś dzieci o przyniesienie cyrkla, linijki
- ➔ Przygotuj kartki białego papieru do rysowania – tyle, ile jest dzieci
- ➔ Ewentualnie wydrukuj Załączniki nr 3 i 4 – tyle sztuk, ile jest dzieci

Scenariusz dla klasy III

na podstawie opowiadania Katarzyny Ryrych
„Bzyku” z tomu „Oddech smoka”

**Prowadząc lekcje w oparciu o ten scenariusz,
realizujesz podstawę programową**

✓ EDUKACJA POLONISTYCZNA

Uczeń:

- ✓ słucha z uwagą lektur i innych tekstów czytanych przez nauczyciela, uczniów i inne osoby
- ✓ wypowiada się w formie uporządkowanej i rozwiniętej na tematy związane z przeżyciami, zadaniem, sytuacjami szkolnymi, lekturą czy wydarzeniem kulturalnym

✓ EDUKACJA MATEMATYCZNA

Uczeń:

- ✓ mierzy długości odcinków, boków figur geometrycznych itp.; podaje wynik pomiaru, posługując się jednostkami długości: centymetr, metr, milimetr

✓ EDUKACJA PRZYRODNICZA

Uczeń:

- ✓ chroni przyrodę
- ✓ rozpoznaje w swoim otoczeniu popularne gatunki roślin i zwierząt

✓ EDUKACJA TECHNICZNA

Uczeń:

- ✓ planuje i realizuje własne projekty/prace; realizując te projekty/prace
- ✓ współdziała w grupie
- ✓ wykonuje przedmioty użytkowe

✓ ETYKA

Uczeń:

- ✓ dostrzega, że każdy powinien brać odpowiedzialność za swoje wybory

✓ KRYTERIA SUKCESU UCZNIĄ

- ✓ tworzy wypowiedzi ustne w nawiązaniu do treści tekstu, odpowiada na pytania nauczyciela dotyczące tekstu,
- ✓ zna przynajmniej dwa fakty/ciekawostki z życia zwierząt
- ✓ rozumie rolę pszczół w przyrodzie
- ✓ rozumie potrzebę ich ochrony
- ✓ kreśli cyrklem koło
- ✓ rysuje sześciokąt foremny
- ✓ buduje hotel dla pszczół

PRZEBIEG ZAJĘĆ

- ➔ Przeczytaj dzieciom opowiadanie „Bzyku” Katarzyny Ryrych.
- ➔ Porozmawiaj z uczniami/uczennicami na temat tekstu. Warto zwrócić uwagę na dwa wątki: Maciek i jego relacje z grupą (wartości szacunek i życzliwość) oraz wątek pszczół i potrzeba ich ochrony.
- ➔ Dlaczego Maciek został Bzykiem?
Co dzieci powiedzą o relacjach między Maćkiem (Bzykiem) a resztą klasy?
- ➔ Porozmawiajmy o **SZACUNKU**:
  - ❓ Zapytaj, jak dzieci rozumieją pojęcie szacunku. Jakie zachowania lub słowa świadczą o szacunku do danej osoby? Zapiśmy na flipcharcie lub tablicy ich wypowiedzi/skojarzenia (na tym etapie nie komentujemy ich doświadczeń i wiedzy).
  - ❓ Komu według dzieci należy okazywać szacunek? (Rodzicom? Pani Dyrektor? Nauczycielom? Paniom/Panom woźnym? Sprzedawczyniom? Piłkarzom? Modelkom? Starszym? Młodszym? Osobom z zagranicy? Uchodźcom? Inne propozycje?)
  - ❓ Wyjaśnij dzieciom istotę szacunku, kładąc nacisk na to, że szacunek należy okazywać każdemu człowiekowi.
  - ❓ Po czym poznajemy, że ktoś okazuje nam szacunek? Jak się wtedy czujemy?
  - ❓ Po czym poznajemy, że ktoś traktuje nas bez szacunku? Co wtedy myślimy i czujemy, co mamy ochotę zrobić?
  - ❓ Dlaczego czasem nie okazujemy innym szacunku? (Nie wiemy, że należy to robić - i jak to robić. Czujemy złość do tej osoby lub do innej, a czasem do całego świata i wyładowujemy frustrację na kimś słabszym. Nikt nam nigdy nie okazywał szacunku - nie mamy tego nawyku)
  - ❓ Co można powiedzieć o osobie, która nie okazuje innym szacunku?
- ➔ Porozmawiajmy teraz o **ŻYCZLIWOŚCI**:
  - ❓ Zapytajmy, jaki był powód nieżyczliwości klasy wobec Bzyka? Czy czymś zawinił? Czasem powody nieżyczliwości są niemądre (zazdrość, własne kompleksy, poczucie wyższości/zarozumiałość/pycha, które świadczą o źle rozumianym szacunku do siebie, złośliwość/zła wola). Poprośmy dzieci o przykłady z własnego doświadczenia.
  - ❓ Czy osoba nieżyczliwa naprawdę dobrze się z tym czuje? Jak poczuł się bohater opowiadania, gdy przetałamował swoją bezsensowną niechęć do Bzyka? Jak poczuły się inne dzieci w klasie i co o tym świadczyło?

PRZEBIEG ZAJĘĆ

➔ Rozwińmy teraz wątek związany z PSZCZOŁAMI

Zapytajmy dzieci, czego dowiedziały się o pszczołach z tego opowiadania?

Wyświetlmy ciekawostki o nich – **Załącznik nr 1** (informacje pochodzą ze strony: http://www.uratujpszczole.pl/ciekawostki_o_pszczolach).

➔ Porozmawiajmy z klasą o tym, dlaczego pszczoły są nam tak potrzebne i jak należy je chronić.

Albert Einstein powiedział: „Pszczoła jest podstawą życia na Ziemi, a gdy nie ma pszczół, nie ma też pożywienia dla człowieka. Jeśli wyginą pszczoły, ludzkość przeżyje jeszcze tylko cztery lata!”. Pszczoła w wielu aspektach jest niezastąpiona. Posiada wyjątkowe i niepowtarzalne cechy, np.:

- ➔ „wierność kwiatową” – zbiera pokarm z jednego gatunku roślin, aż do czasu zakończenia ich kwitnienia
- ➔ zimowanie pszczelich rodzin – pozwala na zapylanie roślin już wczesną wiosną, gdy innych owadów jest jeszcze mało

Około 80% roślin uzależnionych jest od zapylania. Jeśli pszczoły wyginą, to nawet drony, które wykorzystywane są do zapylania kwiatów (np. w Japonii), nie pomogą. Nie są tak efektywne, jak miliony pszczół. I oczywiście dużo kosztują oraz tworzą ślad węglowy, niekorzystny dla klimatu i środowiska. A pszczoły zapylają ekologicznie i za darmo!

Dodajmy, że mówiąc o ochronie zapylaczy, mamy na myśli nie tylko pszczoły, gdyż pszczoły to nie jedyne owady zapylające. Świat owadów zapylających jest różnorodny i w zależności od budowy kwiatów inne zwierzęta mogą zapylać daną roślinę.

Dlaczego zapylanie kwiatów jest tak ważne dla człowieka? Bo z zapylonego kwiatu powstaje owoc, który jest pożywieniem dla człowieka i zwierząt.

➔ Zaproś teraz swoich uczniów do pszczelej geometrii. Zaprezentuj im plaster miodu lub jego ilustrację. Możesz skorzystać z linku: <https://pixabay.com/images/id-2441542/>.

Zadaj uczniom kilka pytań:

- ❓ Jaki kształt mają komórki w plastrze miodu? Jak nazywa się ta figura geometryczna?
- ❓ Jak to się dzieje, że pszczoły układają miód w tak regularnie ułożonych komórkach?

Próby wyjaśnienia, dlaczego w plastrze miodu komórki mają kształt sześciokąta foremnego, pojawiły się już kilka tysięcy lat temu. Ustalono wówczas, że ten kształt pozwala na najlepsze wykorzystanie powierzchni, tzn. wymaga zużycia najmniejszej ilości materiału na budowę ścianek. Dzisiaj wiemy, że pszczoły, budując komórki, nadają im początkowo kształt kół i starają się, aby jak najlepiej wykorzystały dostępną powierzchnię. Następnie pod wpływem ciepła ścianki komórek łączą się ze sobą, uzyskując ostatecznie kształt sześciokąta foremnego. Czasami na plastrze widzimy okrągłe komórki. W komórkach pszczoły przechowują miód i pyłek. Tam też rozwijają się larwy.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

- ➔ **Wyświetl ilustrację sześciokąta foremnego – Załącznik nr 2. Poproś uczniów/uczennice o policzenie, ile jest kątów i boków w figurze (jeśli jest możliwość pisania na tablicy multimedialnej, niech zaznaczą kąty na wyświetlonej figurze).**

Zadaniem dzieci będzie narysowanie sześciokąta foremnego o boku 10 cm. Zapytaj, czy mają na to jakiś pomysł? Wysłuchaj pomysłów, a potem wspólnie zaplanujcie pracę. Możecie skorzystać z tego pomysłu: <https://www.youtube.com/watch?v=WrwJrKPehjo>

Dzieci rysują figurę i zanim ją wytną, poproś aby narysowały w niej i podpisały swój portret (siebie do ramion), tak aby zajmował możliwie największą część figury. Potem figurę wycinamy i łączymy z pozostałymi tak, aby powstał klasowy plaster miodu :). Znajdź miejsce na ścianie, aby przykleić tam figury. Pomyślcie wspólnie nad napisem do klasowego plastra. Może być taki: Ul klasy 3a lub napis w stylu: Razem tworzymy całość, każdy z nas jest potrzebny (wtedy napis będzie korelował z szacunkiem - wartością, o której rozmawialiśmy na początku zajęć).

- ➔ **Czas na zbudowanie hotelu dla pszczoł lub innych owadów. Poproś dzieci o działania w parze.**

Propozycja hotelu, którą tutaj przedstawiam, jest to bardzo prosta konstrukcja, z którą dzieci sobie świetnie poradzą. Wykonane hotele zawieście na drzewach w okolicy szkoły. Zaglądajcie tam od czasu do czasu, sprawdzając, jakie owady zadomowiły się w hotelu.

Oprócz zbudowania hotelu warto zadbać o to, by w jego pobliżu znalazły się rośliny miododajne. Jeśli owady nie będą miały blisko pożywienia miejsce dla nich nie będzie atrakcyjne i nasz hotel nie będzie pełnił swojej funkcji. Warto zwrócić uwagę uczniów i uczennic, że sadząc kwiaty należy zadbać także o to, by pokarm dostępny był przez cały sezon, wybierając rośliny, które mają różny okres kwitnienia. Wiosną mogą być to krokusy, latem pszczoły chętnie skorzystają np. z lawendy lub oregano, jesienią zaś źródłem pożywienia może być bluszcz. Warto na terenie szkoły posadzić kwitnące drzewa i krzewy różnych gatunków, które wiosną wytwarzają ogromną ilość kwiatów i są wspianą „stołówką” dla owadów zapylających. Owoce, które powstaną po zapyleniu, mogą być z kolei pożywieniem ptaków.

Instrukcja budowy hotelu: <https://www.youtube.com/watch?v=S6OwWqKZOPA>

- ➔ **Podsumowując zajęcia wykorzystaj metodę niedokończonych zdań:**

- ⊕ Najbardziej podobało mi się ...
- ⊕ Zrozumiałam/em, że ...
- ⊕ Zaskoczyło mnie ...
- ⊕ Nauczyłam/em się ...
- ⊕ Jeśli ...

Scenariusz dla klasy III

na podstawie opowiadania Katarzyny Ryrych
„Bzyku” z tomu „Oddech smoka”

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Jeśli zostanie ci trochę czasu, możesz wykorzystać pszczele karty pracy – **Załącznik nr 3** (karta matematyczna) i **Załącznik nr 4** (karta polonistyczna).

A tutaj fajny film o tym, że pszczoły znają się na matematyce:

<https://www.youtube.com/watch?v=bs019Rcrg2U>